

Ko pade zavesa¹⁾. . .

Zavesa pada . . . A gledišče ploska . . .

Čimdalje bolj grmí pohvale zvok,
 čimdalje bolj, glasneje in glasneje;
 in ne poleže se vihar poprej
 in ne potihne, dokler spet ne vzdigne
 zavesa se in on se ne prikaže,
 ki glavno vlogo je igral nocoj . . .
 In ko prikaže se — hej, zdaj šele
 mu ploskajo in kličejo: »Izvrstno!«
 in »živio« se ori po teatru . . .

In on stoji tam na prizornici
 s tovarišem ob levi in ob desni
 s tovarišicoj v drame zadnjem činu,
 in klanja se občinstvu slavnemu
 po ložah, po parterju, po stojišču
 in klanja se visoki galeriji
 pa zahvaljuje se smehljaje vsem
 za to ovacijo, za to priznanje . . .

Zavesa pade spet in — vse utihne.
 in praznijo se lože in parter
 in prazni se balkon in galerija
 in prazni se stojišče — lahko noč!
 Ugasnile električne so luči . . .
 V gledišču zaostal je le spomin
 še po dišavah in parfumih raznih . . .

In jutri bodo dnevnik obširno
 spet o nocojšnji pisali predstavi
 in hvalili igralce in igralke,
 a v prvi vrsti njega, kakor vselej . . .

In on, junaj nocojšnje drame, on,
 ki nosil je na ramah svojih kos,
 ki bil oživil pesnikove misli,
 ki bil vtelesil je junaka v igri,
 ki bil življenje vdihnil mu resnično —

¹⁾ Kot prolog govoril na glediški akademiji dne 17. februarja g. rež. R. Inemann.

on zdaj obleko pisano si slači
in snema masko in lasuljo z glave,
z obraza' že umiva si ličilo . . .

In zdaj počasi spravlja se domov,
ob pozni uri — ne umetnik več,
ne »Hamlet« več, ne »Faust« in ne »Revizor« —
le človek, samo človek je sedaj.
Moža sprejmlje žena ga doma,
očeta ga pozdravljajo otroci . . .

In dolgo mu ne sklopi sen oči . . .
Še stresajo se živci od napora
in v duši gibljejo se še podobe . . .
Prizor pomiče še se za prizorom . . .
In dolgo vidi še tovariše,
tovarišice vidi pred seboj . . .
Še globlje vidi in še dalje, dalje . . .
Mladost zdaj svojo vidi pred očmi . . .

To bilo je pred dvajsetimi leti —
tako nekako, morda nekaj menj —
Tedaj zaljubil se je bil v boginjo,
v boginjo drame s krinkoj na obrazu.
In šel za njoj je po širokem svetu . . .
Kako jo ljubil je — umetnost sveto!
Kako jo je častil in obožaval!
Umetnost bila mu je vse odslej.
Umetnost — ta mu bila je življenje.
Ne radi kruha, ki mu ga dajala —
ne, samo radi nje, le radi nje
je bil dozdej dramatični igralec . . .
Poglabljal se v dramatike je slavne,
študiral drame in tragedije,
vesele igre čital je dovtipne,
študiral je značaje s strastno vnemoj.
In hrepenenja in stremljenja cilj,
življenja smoter in najvišji vžitek
mu bil je, da oživiljal je na odru
dramatiške osebe pesnikom . . .
In čutil je, ponašal se je sam,

da z večjim ni navdušenjem še nihče
gledišču služil dosedaj ko on!

In vzvišena boginja Talija
povračala ljubezen mu je verno.
Od vspeha ga vodila je do vspeha
in slave vence vila mu povsod,
kjerkoli se prikazal je na odru
kot žrec umetnosti dramatične . . .

O ti večeri, polni hvaloploskov
in lovorjevih vencev, rožnih šopkov!
In ti banketi, ki na nje ga vabil
inteligencije je mestne cvet!
Šampanjec pokal je, se penil v čašah,
zdravica pila se je za zdravicoj
umetniku-igralcu . . . Kolikrat
iz lepih ženskih ust je čul laskanje,
neredkokrat dobil celo poljub je
od lepih takih ust v zahvalo — dal
Najlepša poezija v teh spominih . . .
O lepi časi — dnevi ti mladostil . . .

Umetnik velik, slaven je igralec.
Ni izneveril še se idealom;
boginji Taliji ostal je zvest . . .
Le mlad ni več . . . Jesen nastopa hladna.

Izbral si je družico za življenje.
Umetnici nadarjeni in lepi
podal je roko. To je bilo takrat,
ko prvokrat igral je »Hamleta«
in ona bila je »Ofelija«.
Na odru ji je rekel: »Pojdi v klošter!«
a za kulisami: »Ne hodi v klošter,
Ofelija! Veš, jaz bi te ne pustil . . .
Ah, bodi rajša moja draga ženka!« . . .

Tam poleg njega spava zdaj z otroki
»Ofelija«. Skoz okno mesečina
obseva mu rodbinsko tiho srečo . . .

In on premišlja in premišlja dalje,
 kaj pač potem utegne se zgoditi,
 ko »Hamlet« se postara, oslabi,
 ko pač ne bo se ljubilo mu več
 prepirati se s kraljem in kraljicoj,
 s sarkazmom bičati perelo družbo
 pa z grobokopi premišljevati
 problem človeškega življenja temni . . .

Umetnost — to je ena, ali druga
 življenje je, in on je tudi človek,
 ki hoče in ki mora pač živeti.
 Ofelija živeti mora tudi
 in pa otroci morajo živeti . . .
 Kako že pravi Hamlet? — Da, da! . . . »Biti —
 ne biti, važno je vprašanje!« . . .

O lepi časi, hipi svetle slave!
 Ko triumfator stopal je po poti
 s cveticami posuti umetniški . . .
 Trofeje slavnih zmag vise še tam-le
 po stenah — venci s pestrimi trakovi.
 In žarki lunini srebrni, glej,
 obsevajo po svili zlate črke,
 obsevajo tam oveneli lovor . . .

Glej, kaj je to? . . . Na lovorjevih vencih
 peresa se spreminjajo v zlató,
 v cekine se spreminjajo kovane!
 In zdaj — obira z vencev te cekine
 prekrasna vila z nagimi laktmi,
 oblečena v tančico snežnobelo —
 nemara je boginja Talija —
 Cekine torej snema vila bela
 iz lovorjevih vencev pa jih vsipa
 umetniku na postelj se smehljaje.
 In vsiplje jih in vsiplje — vedno več . . .
 Vse polno svetlih zlatov je krog njega
 pri vzglavju, in pri vznožju, ah, povsod,
 povsod po postelji, zlató, zlató . . .

O, kaka sreča! . . . Ali vila bela
 približa tudi ženi se in deci;
 in tudi njim nasuje v postelje
 cekinov zlatih, kjer je kaj prostora.
 In vedno več in vedno več ga vsiplje
 bogastva zlatega umetniku . . .
 Ne bo li konca? Saj še zaduši
 ga s samim zlatom vila navsezadnje!
 In on podpre si glavo z laktom desnim
 in mane si oči pa gleda, gleda . . .
 Sedaj je brez skrbi za stare dni
 on sam in žena pa njegova deca! . . .
 In še tovarišem, tovarišicam
 pomagal lahko bo poslej — kako pak!

Predrami se. Skoz okno gleda dan . . .
 Nocoj pa res je sanjal zlate sanje . . .

A. Aškerc.

Giordano Bruno.

Spisal Sempronio Avanti.

ne 17. februarja t. l. je preteklo 300 let, kar je bil v Rimu na »Campo dei fiori« na grmadi živ sežgan eden največjih mislecev in filozofov, kar jih je kdaj živelo na svetu — Giordano Bruno.

Tista oblast, ki je sežgala pred njim že Husa, Savonarolo in mnogo mnogo drugih zaradi njih svobodomiselnosti, sežgala je tudi njega. A dočim sta morala umreti Hus in Savonarola, ker sta zahtevala reformacijo katoliške cerkve na podlagi evangelija samega, oziroma reformacijo javnega nravstvenega življenja, bil je na smrt obsojen Giordano Bruno, ker je kot znanstvenik in posvetni filozof razširjal nauke, ki so nasprotovali in nasprotujejo deloma še dandanes cerkvenim dogmam. Hus in Savonarola sta bila sežgana, ker sta delovala v okviru cerkve proti njej za čisti